

SOBRE UN HERBARI DE LA SELVA DEL DOCTOR PIUS FONT I QUER

Lluís Vilar Sais¹ Martin Gunter Emde²

1 Col·legi Universitari de Girona (UAB). Plaça Hospital, 6. 17071 - Girona.

2 Jardí Botànic «Mar i Murtra» de Blanes. 17300 - Girona.

RESUM

L'insigne botànic català Pius Font i Quer (1888-1964) herboritzà nombroses vegades al llarg de la seva vida a la comarca de la Selva i rodalies. Amic personal de C. Faust, fundador del Jardí Botànic «Mar i Murtra» de Blanes, decidiren fer un herbari de la zona, que restà incomplet per la mort de Font. L'herbari el componen 540 plects amb 248 espècies; en donem la llista ordenada alfabèticament i en destaquem les més importants.

RESUMEN

Se hace un estudio del herbario del doctor Pius Font i Quer (1888-1964), depositado en el Jardín Botánico «Mar i Murtra» de Blanes (Girona), que incluye 540 pliegos y 248 especies de diversos municipios del sur de la provincia. Se da la lista alfabética de las diferentes especies y se destacan las más importantes.

ABSTRACT

The Pius Font i Quer's herbarium of la Selva, a region in Girona (NE of Iberian Peninsula) has been studied. An alphabetic list of the 148 species and a short commentary for the most interesting ones is given.

Key Words: Herbari, Font i Quer, Blanes, La Selva.

INTRODUCCIÓ

En una xerrada recent amb l'Eugeni Sierra, mantinguda per un de nosaltres (L. Vilar), es comentà l'existència d'un herbari del doctor Pius Font i Quer dipositat al Jardí Botànic «mar i Murtra» de Blanes, amb plantes de la

comarca de la Selva. Pel fet d'estar estudiant actualment la flora i la vegetació d'aquesta comarca del Principat, com a treball de Tesi Doctoral, la notícia m'interessà d'allò més i ràpidament vaig anar a visitar el senyor M. Gunter Emde, director del «mar i Murtra», qui, molt amablement, no sols me'l deixà consultar, inó que em donà tota mena de facilitats per prendre totes les notes pertinents i estudiar els diferents plecs. De l'estada al Jardí Botànic n'hem preparat aquest article amb la intenció de donar a conèixer les espècies dipositades pel doctor Font, tot fet avinent que podran ser consultades en tot moment per qui ho desitgi gràcies al bon estat de conservació i a la bona ordenació amb què les han mantingudes els conservadors del Jardí Botànic.

El Jardí Botànic «Mar i Murtra» fou fundat per l'alemany C. Faust, amic personal de Font i Quer. Les relacions que els unien s'havien iniciat a Barcelona, anys abans de la Guerra Civil. La nombrosa correspondència mantinguda durant l'exili de C. Faust a l'estranger, i també en els anys posteriors, ens demostra documentalment que els llaços d'amistat que els unien eren sincers i indestructibles i es basaven en una afinitat d'interessos i de caràcters, i també en una inclinació comuna a l'equanimitat, la senzillesa i eficàcia. El propi Font i Quer es defineix, en una de les seves cartes, com a amic personal de C. Faust, i aquest diu de Font que és l'únic, d'entre els seus coneguts, amb un esperit equilibrat i reposat (setembre de 1948).

Ja l'any 1940 les cartes de Font reflectien un projecte comú anomenat «Florula de Blanes», el qual més tard, potser per influència d'Antoni Xiber-ta (farmacèutic de Vidreres, vegeu bibliografia), es va estendre a tota la comarca. C. Faust es feia càrrec de les despeses de les recol·leccions, paper, etiquetes de l'herbari... però l'any 1945 li fou imposat un bloqueig dels seus béns, la qual cosa no comportà la fi del projecte, ja que Font i Quer hi continuà treballant, però sí que en va impedir la publicació.

D'entrada hem de dir que el Doctor Font i Quer no herboritzà pas tota la Selva, en els seus actuals límits geogràfics, sinó que es limità a la banda costanera i a la part central (plana de la Selva o Depressió Selvatana), la comarca pròpiament dita, evitant la zona muntanyenca de les Guillerics. Però, i sobretot per la banda de la costa, Font allargà les seves excursions fins a St. Feliu de Guíxols i la Platja d'Aro, fins al centre de les Gavarres (Romanyà de la Selva) i també fins a Aiguaviva i Quart (comarques del Baix Empordà i el Gironès respectivament), mentre que per la part sud hi ha plecs de Tordera i Palafolls (comarca del Maresme). De fet ni les característiques climàtiques ni el tipus de substrat varien fortament i, doncs, la vegetació d'aquests indrets tampoc ho fa.

Aquest herbari consta de 540 plecs amb 248 espècies diferents. Són les que figuren a la llista adjunta, ordenades alfabèticament i amb el número de plec que tenen a les diferents capsos. Per tant, ja es comprèn que no és un herbari exhaustiu de la flora selvatana, i potser per això tampoc no té una ordenació lògica sistemàtica o alfabètica. Cal dir, però, que totes les plantes són determinades com cal, i acuradament

etiquetades i dipositades sobre una cartolina, cosa que en facilita l'estudi.

Moltes de les plantes són, principalment de Blanes i rodalies, recol·lectades per N. Clarasó; hi figuren també nombrosos plecs d'altres botànics de la Comarca, com A. Xiberta i S. Llensa (vegeu bibliografia). En destaquem les següents com a rares i/o interessants per a la zona:

Orchis coriophora (18). Espècie molt rara a la comarca i que no figurava en els treballs d'A. Xiberta ni de S. Llensa (1945); Assenyalada de Salt i Bescanó, a la veïna comarca del Gironès per J. Girbal (1983) als prats d'*Aphyllantion*. Aquest plec fou recollit a Sils, en un prat, però l'etiqueta no especifica si es tractava dels prats humits del *Gaudinio-Arrhenatherion*, o bé de prats secs (5-49).

Cyperus auricomus (15). Planta adventícia d'Egipte trobada a Europa per primer cop per S. Llensa (1941-45) A Hostalric, a la zona del Raval, d'on és l'exemplar que figura en l'herbari, recollit pel mateix Llensa el 1940.

Dictamnus albus (12). El lletimó és molt rar a la Selva. Se'n coneixen dues localitats: l'una propera a l'estació de l'Empalme (Maçanet), al peu de la via (S. Llensa, 1945; Font i Quer, 1961 i L. Vilar, 1981), i l'altra a Martorell, d'on procedeixen els exemplars recol·lectats el 14-5 i el 4-6 de 1944.

Erica cinerea (8-9). Espècie característica de l'associació *Cisto-Ericetum cinerae*, que en aquesta part del país, però, no creix mai junta amb *Cistus crispus*. Figuren ací dos plecs procedents de Llagostera a la carretera de Tossa (vegeu també X. Viñas, 1983), i de Caldes, a la zona de St. Maurici (3-7-49 i 22-9-45).

Marsilea quadrifolia (4). Citada des d'antic a Sils, d'on encara fou herboritzada pel doctor Font i Quer, a la riera de prop de la via del tren, d'on n'és el plec, que té data de 22-7-45. Malgrat nombroses visites a la zona, en els darrers anys no l'hem pas pogut retrobar (L. Vilar, 1981, 1982).

Parietaria lusitanica (42). Espècie rara a la zona, de la qual no sabem cap citació. Trobada per Font i Quer a la Font d'en Barceló, a Castell d'Aro, el 3-3-45.

Neslia paniculata (24). Planta segetal raríssima avui dia als sembrats de terra baixa. L'exemplar procedeix de Vidreres, on també la trobà A. Xiberta (20-5-45).

Molineriella minuta (10). Planta rara a la comarca, no citada anteriorment. Nosaltres l'hem trobada a Maçanet, sobre terreny volcànic. L'exemplar procedeix de Sta. Cristina d'Aro, d'on també la cita P. Montserrat

(1968); A l'Institut Botànic hi ha exemplars d'aquesta localitat del Baix Empordà recollits per Font i per Montserrat respectivament (8-4-48).

Roripa pyrenaica. Citada per E. Vayreda a Maçanet i també per S. Llensa (1945) a Remió (Fogars de Tordera) i a Maçanet, per bé que n'havia dubtat anteriorment (1941), en trobar l'altra espècie *R. sylvestris*. Actualment *R. sylvestris* és molt freqüent als horts i llocs humits, mentre que no hem pogut retrobar *R. pyrenaica*. L'exemplar és de Maçanet, amb flors i fruits del 31-5-45 i del 4-11-47 (n.º 211).

Sideritis hirsuta var. *emporitana* (30). Pròpia de la zona Nord del Principat i del Roselló, prop de la costa. El plec és de St. Feliu de Guíxols, al barranc de la Font del Duro (29-4-45).

Aquest herbari és també un testimoni de les espècies que es feien a molts indrets i que ara ja no hi són, com per exemple les de les platges i les d'ambients humits. La regressió d'aquests espais per dessecació, edificació o simple freqüentació excessiva ha eliminat moltes plantes característiques, i el seu lloc l'han ocupat espècies ruderals colonitzadores. N'és un exemple l'ampla platja de Blanes (platja de s'Abanell o de Pins) que s'estén des del delta de la Tordera fins al poble: de les que figuren en aquest herbari del Jardí Botànic, i no hem retrobat, assenyalem:

Alnus glutinosa, 32
Dianthus pungens, 111
Chenopodium vulvaria, 57
Echinophora spinosa, 511
Euphorbia paralias, 263
Malcomia ramosissima, 219
Salsola kali, 63
Silene inaperta, 186
S. nicaensis, 117
Eryngium maritimum, 512

I encara podríem afegir-hi *Halimium halimifolium*, *Medicago marina* o *Calystegia soldanella*, les quals hem pogut veure a l'herbari de Font de l'Institut Botànic.

L'herbari és dipositat en 9 capses amb el contingut següent:

- N.º 1. Falgueres i diverses famílies.
- N.º 2. Amarantàcies, Aristoloquiàcies, Compostes i Quenopodiàcies.
- N.º 3. Cariofil·làcies.
- N.º 4. Crucíferes.
- N.º 5. Euforbiàcies.
- N.º 6. Lleguminoses.

N.º 7. Papaveràcies, Ranunculàcies, Salicàcies i Santalàcies.

N.º 8. Poligonàcies.

N.º 9. Umbel·líferes.

La llista de tots els plecs, ordenats alfabèticament, amb el número corresponent a cada plec, queda de la forma següent:

LLISTA ALFABÈTICA DE LES ESPÈCIES QUE FIGUREN A
L'HERBARI FONT I QUER DEL JARDÍ BOTÀNIC «MAR I
MURTRA» DE BLANES

- Adenocarpus telonensis*. Romanyà. 296
Agrostema githago. Fenals d'Aro-Sils. 181-182
Allium sphaerocephalon. Vidreres. 16
Allium vineale. Sils. 17
Alnus glutinosa. Caldes-Blanes. 31-32
Alisma plantago-aquatica. Maçanet. 50
Alyssum alyssoides. Tordera-Blanes. 242-254
A. maritimum. Blanes. 243
Amaranthus albus. Castell d'Aro-Blanes. 85-87
A. cruentus (*A. patulus*). Castell d'Aro-Blanes-Sta. Coloma de F.-Gualba.
 84-88-90-91-93
A. deflexus. Blanes-Martorell. 82-83-86
A. graecizans. Martorell-Castell d'Aro-Blanes-Llagostera. 81-89-92-94-95
Angallis tenella. St. Feliu de G. 48
Angelica sylvestris. Sta. Coloma de F. 505
Anogramma leptophylla. Fenals d'Aro. 7
Anthriscus caucalis (*A. vulgaris*). Maçanet. 509
Apium nodiflorum. Caldes de M.-Sta. Coloma de F. 480-481
Arabidopsis thaliana. Blanes. 212
Arabis hirsuta. Martorell-St. Feliu de G. 213-214
Arenaria leptoclados. Tossa de Mar-Vidreres. 128-150
A. serpyllifolia. Tordera. 152
Aristolochia clematitidis. Blanes. 79
A. longa. Blanes. 80
A. pistolochia. Llagostera-Maçanet. 76-78
A. rotunda. Sils-Blanes. 75-77
Asarina procumbens. Maçanet. 49
Atyrium filix-femina. Sta. Coloma de F. 1
Artiplex hastata. Blanes-Caldes de M. 52-53-54

Barbarea verna. Blanes. 239

- Bellis sylvestris*. Maçanet. 71
Bilderdykia convolvulus (*Polygonum c.*). Blanes-Sta. Coloma de F. 447-449
Brassica fruticulosa. Blanes. 204
B. robertiana. St. Feliu de G. Blanes-Tossa. 217-218-253
Briza maxima. Blanes. 20
Bunias erucago. Vidreres-Sils. 200-201
Bupleurum rigidum. Riudellots-Aiguaviva. 488-489
Buxus sempervirens. Maçanet. 44
- Cakile maritima*. St. Feliu de G. 240
Callitriche stagnalis. Romanyà. 11
Capsella bursa-pastoris. Blanes. 203
C. rubella. Vidreres. 202
Cardamine amara. Sta. Coloma de F. 236
C. impatiens. Riudarenes. Sta. Coloma de F.-Tordera. 234-235-249
C. hirsuta. Blanes. 237-238
Cardamine amara. Tordera. 250
Cardaria draba (*Lepidium d.*). Martorell-Blanes. 230-231
Cerastium fontanum ssp. triviale. Maçanet-Palafolls, Vidreres-Sta. Coloma de Farners-Sils-Martorell. 196-106-154-155-156-157-158-159
C. glomeratum. Lloret, Blanes-Tordera-Platja d'Aro-Sils-Maçanet. 105-129-137-138-139-151-197
C. pumilum. Platja d'Aro. 188.
C. semidecandrum. Blanes. 118.
Chaerophyllum temulentum. Sta. Coloma de F. 513
Chelidonium majus. Maçanet-Martorell. 388-389
Chenopodium album. Maçanet-Castell d'Aro-Blanes. 60-61-66
(*C. album ssp. opulifolium*). Caldes de M. 67
C. ambrosioides. Blanes-St. Feliu de G. 59-64
C. botrys. Martorell-Blanes. 56-58
C. multiflorum. St. Feliu de G. 55
C. murale. Blanes. 65
(*C. viride var. laxiflorum*) (?) Vidreres-Blanes. 68-69. (*)
C. vulvaria. Blanes. 57
Chrysanthemum coronarium. Romanyà. 70
Clematis flammula. Castell d'Aro-Blanes. 396-397
C. vitalba. Castell d'Aro-Maçanet. 395-398
Conopodium majus. Tordera-St. Feliu de G. 486-487-508
Cornus sanguinea. Martorell. 27.
Corrigiola littoralis. Blanes-Castell d'Aro-Martorell. 101-102-142-143-144.
C. telephiiifolia. Blanes. 103
Corylus avellana. Tossa de Mar-Maçanet. 33-34
Crithmum maritimum. Blanes. 504
Cyperus auricomus. Hostalric. 15
Daucus carota ssp. carota. Platja d'Aro. 499

- D. gingidium ssp. hispanicus*. Platja d'Aro. 519
Dianthus armeria. Sta. Coloma de F.-Caldes-Riudellots. 172-173-174
D. pyrenaicus ssp. catalaunicus. Blanes. 107-175
D. caryophyllus. Blanes. 112
D. pungens. Blanes. 111-191
D. seguieri. Hostalric. 167
Dictamnus albus. Martorell. 12
Diplotaxis eruroides. Sils. 206
Draba muralis. Martorell. 246
Dryopteris filix-mas ssp. borrieri. Sta. Coloma de F. 2
- Echinophora spinosa*. Blanes. 511
Echium plantagineum. Romanyà. 21
Erica cinerea. Llagostera-Caldes de M. 8-9
Erysimum longifolium. (ut. *E. bocconii*). Riudarenes-Martorell. 215-216
Erophyla verna. Maçanet. 244
Eryngium maritimum. Blanes. 512
Euphorbia amygdaloides. Blanes. Platja d'Aro-St. Feliu de G. 257-270-274-291
E. biumbellata. Blanes-Lloret. 268-290
E. chamaesyce. Blanes-Llagostera. 279-293
E. cyparissias. Blanes-Martorell. 262-265
E. serpens. Martorell. 267
E. exigua. Castell d'Aro-Vidreres-Riudellots. 284-285-286
Euphorbia helioscopia. Blanes. 256-257
E. lathyris. Blanes. 272
E. maculata. Blanes. 271
E. nutans. Blanes-Martorell. 269-276
E. paralias. Blanes-Castell d'Aro. 263-264
E. peplus. Blanes. 256-257-258
E. pilosa. Tordera-Vidreres. 282-283
E. platyphyllos. Maçanet-Martorell. 260-292
E. prostrata. Martorell. 277-278
E. pubescens. Blanes. 255-280-281
E. segetalis. St. Feliu de G-Castell d'Aro-Blanes
E. verrucosa. Sils. 258
- Foeniculum vulgare ssp. piperitum*. Blanes. 515
- Galanthus nivalis*. Vidreres. 14
Glaucium flavum. Platja d'Aro-Blanes. 392-393
- Hedera helix*. Vidreres. 29
Herniaria glabra. Blanes-Sta. Coloma de F.-Mallorquines-Tossa-Vidreres. 100-136-145-161-169

- H. hirsuta*. Blanes-Maçanet-Castell d'Aro. 183-184-185
Hirschfeldia incana. Blanes-Martorell. 225-226-227
Hypecoum procumbens ssp. grandiflorum. Castell d'Aro. 390
Hypericum androsaemum. St. Feliu de G. 45
H. elodes. Sta. Cristina d'Aro. 39
- Iberis amara*. Martorell. 248
I. intermedia ssp. dunalii. Blanes-Riudarenes. 247-251
- Laurus nobilis*. Tossa de Mar. 37
Lepidium campestre. Tordera-Sils-Maçanet. 228-232-233
L. graminifolium. Blanes. 229
L. latifolium. Tossa. 205
Linum tryginum (L. gallicum). St. Feliu de G. 36
Ludwigia palustris. Llagostera. 28
Lychnis flos-cuculi. Riudarenes. 180
- Malcomia ramosissima (M. parviflora)*. Blanes. 219
Marsilea quadrifolia. Sils. 4
Matthiola sinuata. Blanes. 219
Minuartia hybrida (M. tenuifolia). Riudellots. 126
Moehringia pentandra. Castell d'Aro. 163
M. trinervia. Maçanet. 153
Moenchia erecta. Martorell. 153
Molineriella minuta (Periballia m.). Sta. Cristina d'Aro. 10
Myosoton aquaticum (Stellaria a.). Blanes - Martorell. 177-178
Myrtus communis. Blanes-Platja d'Aro-St- Feliu de G. 24-25-26
- Neslia paniculata (Vogelia p.)* Vidreres. 207
- Oenanthe pimpinelloides*. Riudarenes-Vidreres. 482-483
Oenothera biennis. Maçanet. 23
Onobrychis caput-galli. Caldes de M. 375
Ononis minutissima. Platja d'Aro-Caldes-Aiguaviva. 370-372-373
O. natrix. Lloret de Mar. 365-379
O. pusilla. Quart. 369
O. ramosissima. Platja d'Aro. 371
Ophioglossum lusitanicum. Blanes. 3
Orchis coriophora. Sils. 18
Ornithopus compressus. Blanes-Riudarenes. 367-368-376
Osmunda regalis. Lloret de Mar-St. Feliu de G. 5-6
Osyris alba. Blanes-Maçanet. 441-442
- Papaver argemone*. Vidreres-Platja d'Aro. 382-394
P. hybridum. Sils-Castell d'Aro. 384-385

- P. rhoeas*. Sils-Blanes-Tordera. 383-386-387-391
Parietaria lusitanica. Castell d'Aro. 42
Paronichia argentea. Blanes-Lloret de Mar. 98-176
Petrorrhagia prolifera (Tunica p.). Vidreres-Tossa
Peucedanum cervaria. Aiguaviva. 485
P. oreoselinum. Riudarens-Sta. Coloma de F.-Maçanet. 477-478-479-484
Phytolacca americana. Blanes. 46
Pistacia x laportae (*P. lentiscus x terebinthus*). St. Feliu de G. 38
Polycarpon tetraphyllum. Blanes-Platja d'Aro-Sta. Coloma de F.
 96-133-134-135
Poligonum amphibium. Maçanet. 451
P. aviculare. Blanes. 445
P. aviculare var. bellardii. Castell d'Aro. 446
P. hydropiper. Blanes-Quart. 443-455-456-457
P. lapathifolium. Blanes. 454
P. maritimum. Lloret de Mar. 448
P. persicaria. Platja d'Aro-Blanes-Sta. Coloma de F. Caldes de M.
 444-450-452-453-459-460
P. salicifolium (*P. serrulatum*). Blanes. 458-461
Populus tremula. Tossa de Mar. 434
Psoralea bituminosa. Blanes-Maçanet. 351-366
Pulicaria odora. St. Feliu de G. 74
- Ranunculus acris ssp. friesanus*. Vidreres-Blanes-Sta. Coloma de F.
 409-410-411
R. aquatilis. Mallorca-Sils. 400-412
R. arvensis. Sils-Blanes-Vidreres. 416-418-424
R. bulbosus ssp. aleae. Tordera-Maçanet. 417-419
R. ophioglossifolius. Sils-Llagostera. 402-420
R. paludosus (*R. flabellatus*). Caldes de M. 423
R. sardous ssp. sardous (incl. *ssp. philonotis*). Sils-Palafolls. 399-401-422-426
R. sardous ssp. trilobus. Riudellots-Blanes-St. Feliu de G.-Vidreres.
 413-414-415-421-425
R. sceleratus. Riudellots. 408
Raphanus raphanistrum. Blanes. 220
Romulea columnae. Platja d'Aro. 51
Rorippa pyrenaica. Maçanet. 211
R. sylvestris. Vidreres-Maçanes-Mallorquines. 208-209-210
Rumex actosella. Blanes-St. Feliu de G. 473-474
R. bucephalophorus. Blanes. 472
R. conglomeratus. Vidreres-Blanes-Sta. Coloma de F. 462-463-475-476
R. crispus. Vidreres-Sta. Coloma de F.-Maçanet-Blanes.
 467-468-469-470-471
R. pulcher. Vidreres. 464
R. pulcher ssp. divaricatus. Castell d'Aro. 465

- CADEVALL, J. (1913-37). *Flora de Catalunya*. I.E.C. Secc. Ciènc. Barcelona.
- CODINA, J. (1908). *Apuntes para la flora de La Celler y su Comarca*.
- FONT I QUER, P. (1962). *Plantas Medicinales*. 4.ª edició. Ed. Labor. Barcelona.
- GIRBAL LLADÓ, J. (1984). *Flora i Vegetació del Gironès*. Tesi Doctoral, U.A.B.
- LENSA, S. (1941). Consideraciones sobre algunas plantas notables de Holstalric y su Comarca. *An. Esc. Sup. Agr.* Barcelona.
- MONTSERRAT, P. (1968). *Flora de la Cordillera Litoral Catalana*. Edició Caixa d'Estalvis de Mataró.
- VILAR SALIS, L. (1981). *Flora i Vegetació de Sils i Turons de Maçanet (La Selva)*. Tesina. Universitat Autònoma de Barcelona.
- VILAR SAIS, L. (1984). Contribució a la flora de la Depressió de la Selva. *Fol. Bot. Misc.* 4. p. 3.
- VIÑAS TEIXIDOR, X. (1984). *Flora i Vegetació de la zona compresa entre les capçaleres de les rieres de Benaula, de Gotarra i de Vidreres (Gironès-la Selva)*. Tesina. Universitat Autònoma de Barcelona.
- VIÑAS TEIXIDOR, X. (1986). Aportacions a la flora de les Serralades Costaneres Catalanes, part nord-est. *Fol. Bot. Misc.* 5.
- XIBERTA RAIG, A. *Apuntes para un estudio farmacológico de la Selva*. Tesi Doctoral (inèdita). Madrid.

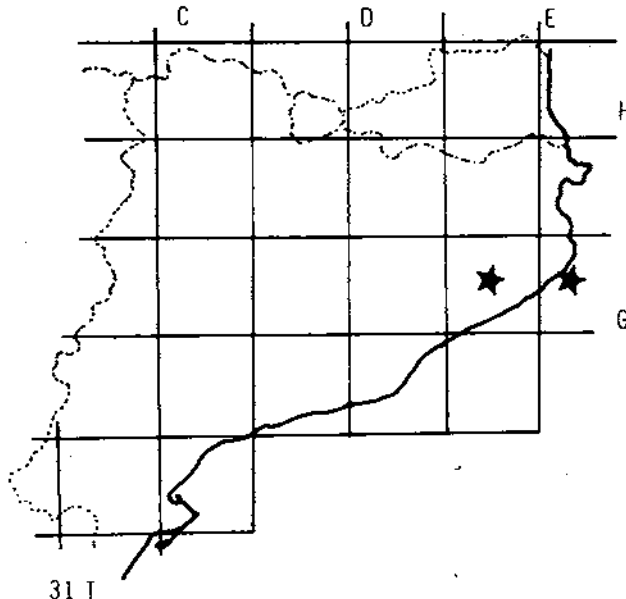

Figura 1. Situació de la zona on herboritzà Font i Quer en els quadrats UTM de 10 Km.

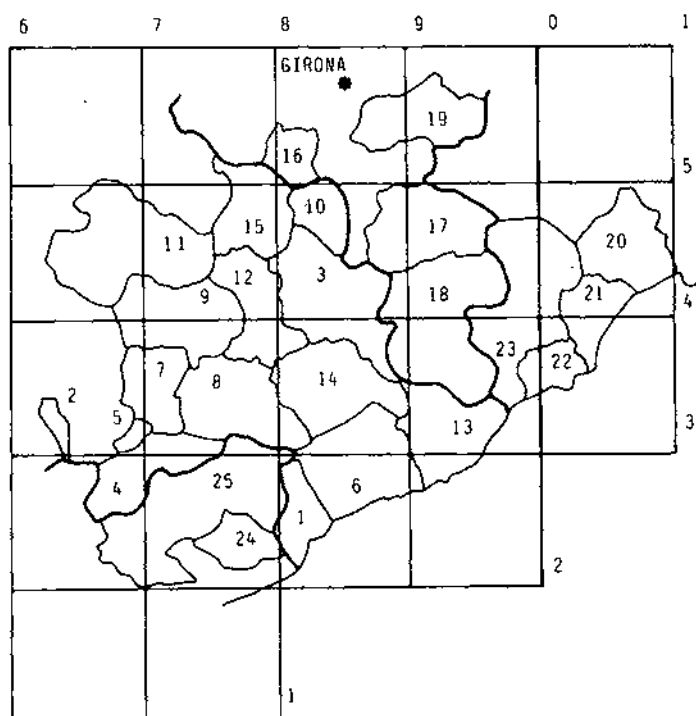

Figura 2. Situació dels municipis d'on procedeixen les plantes de l'herbari, amb el corresponent reticle UTM. Comarca de la Selva: 1. Blanes, 2. Breda, 3. Caldes de Malavella, 4. Fogars de Tordera, 5. Hostalric, 6. Lloret de Mar, 7. Maçanes, 8. Maçanet, 9. Riudarenes, 10. Riudellots de la S., 11. Santa Coloma de Farners, 12. Siis, 13. Tossa de Mar, 14. Vidreres, 15. Vilobí d'Onyar. Comarca del Gironès: 16. Aiguaviva, 17. Cassà de la Selva, 18. Llagostera, 19. Quart. Comarca del Baix Empordà: 20. Calonge, 21. Platja d'Aro (inclou Castell d'Aro i Fenals d'Aro), 22. Sant Feliu de Guíxols, 23. Santa Cristina d'Aro (inclou Romanyà de la Selva). Comarca del Maresme: 24. Palafolls, 25. Tordera.